

Visitationspredikan
Söderala pastorat, 2 maj 2024, Första årgångens texter
Söndagens tema: Vårt dop
Visitationens tema: Vart är vi på väg?

”Vart är vi på väg?” Många av oss spetsar öronen lite extra och tittar ovanligt noga när vi hör den frågan ställas i TV-programmet ”På spåret”. De tävlande i burarna börjar omgående anteckna och de kommer snabbt med både kreativa idéer och genomtänkta förslag.

Under biskopsvisitation i församlingarna här i Söderala pastorat har samma fråga som engagerar stora delar av svenska folket på fredagskvällarna varit temat för visitationen. ”Vart är vi på väg?” Under de dagar som jag har varit här har vi mötts i olika konstellationer för att samtala om framtiden. Vi har samlat ledtrådar tillsammans, precis som de tävlande i ”På spåret”. Vi har arbetat tillsammans som ett lag som delar en gemensam kupé i frågesporten. Vi har kommit med både kreativa idéer och genomtänkta förslag.

Den goda samverkan som finns här i Söderala pastorat har varit både synlig om omtalad under visitationen. Ni har bjudit på ett fantastiskt program som ni har fungerat utmärkt tack vare ert lyhörda och dynamiska samspel. Er omtänksamhet har märkts på många olika sätt. Blombuketterna på matborden, melonbitarna och gurkskivorna i vattenkarafferna, blommorna i isbitarna och de krattade grusgångarna på kyrkogårdarna vittnar om en omsorg och ett engagemang som räcker till mer än det som kan preciseras i en arbetsbeskrivning.

Till skillnad från de tävlande i ”På spåret” har vi rest runt i församlingarna här i verkligheten. Vi har inte bara besökt dem digitalt genom att titta på en film. Att vara på plats för att erfara och reflektera, inte bara med huvudet utan med hela kroppen, är själva poängen med en biskopsvisitation. Idag är den min uppgift som visitor eller – varför inte – som en pilgrim med stav och hatt – att sammanfatta något av det som vi tillsammans har gjort, sagt och tänkt under visitationen. Till min hjälp har jag de idéer, analyser och spaningar som notarien Sanna har antecknat från samtalen i vår gemensamma kupé.

Ni som brukar titta på TV-programmet ”På spåret” vet att då och då dyker det upp en musikfråga. Med hjälp av vårt eminenta husband ska ni få en musikfråga nu i verkligheten, här i gudstjänstens livesändning. Ni ska få lyssna till ett kort intro och min fråga till er är: Vad heter låten?

[Karin och Lars spelar ett intro till ”Sol, vind och vatten” av Ted Gärdestad.]

Vem i vårt lag, här i vår stora kupé i Bergviks kyrka, vill svara på frågan vad låten heter?

[Någon som räcker upp handen får frågan av mig och ger rätt svar.]

Alldeles rätt! Ni vet säkert också att det är Ted och Kenneth Gärdestad som har skrivit låten.

I fredags, när vi gjorde en pilgrimsvandring till Skogs kyrkoruin, ställde Silvia en fråga till oss som vi fick fundera över i tystnad när vi promenerade vidare. Medan jag gick invid en vacker syrenhäck kom en insikt till mig – som en himmelsk doft. Dagarna här i Söderala pastorat har varit fyllda av sol, vind och vatten, både bokstavligt och bildligt talat. Och vet ni vad: Den här söndagens bibeltexter handlar faktiskt också om sol, vind och vatten.

I dagens gammaltestamentliga läsning uttrycks ett löfte från Gud som ger oss ett välgrundat hopp, även i tider och på platser där mycket verkar hopplöst. Genom profeten Hesekiel säger Gud också till oss: ”Jag skall bestänka er med rent vatten. Jag ska ge er ett nytt hjärta och fylla er med en ny ande. [...] Med min egen ande ska jag fylla er. Jag skall se till att ni följer mina bud och håller er till mina stadgar.” (Hes. 36: 25a, 26.)

Under visitationen har vi besökt industrimuseet som finns här i Bergvik. Där fick vi lära oss mer om vattnets och vattenkraftens betydelse för livsuppehållet och arbetslivet här i bygderna. Senare samma dag vandrade vi i kyrkreservatet Ranboberget. Då innefattade våra samtal också de långsiktiga förutsättningarna för livet på vår planet och det myllrande och kryllande arbetsliv som dygnet runt pågår i Guds skapelse.

Torsdagens visitationsprogram avslutades med ett samtal i Mo sockenstuga. Då diskuterade vi skogsbruksfrågor i ljuset av den eskalerande klimatkrisen och den omfattande skogsutredning som just nu pågår i Svenska kyrkan. Till den utredningen har miniorerna och barnkörerna här i Söderala pastorat bidragit genom en utställning. När jag beundrade och begrundade barnens arbete var det en rosa post-it-lapp som fastnade hos mig. På den hade ett barn skrivit: ”Om man tar bort alla träd då får man ingen luft.”

Vi vet att vi människor och vår mänsklighet behöver luft för att leva – både bokstavligt och bildligt talat. Vi behöver den gudsvind som fyller oss med en ny ande och ger oss ett medkännande hjärta. Det är bara Gud som kan se till att vi kan följa de bud som värnar Guds skapelse. Var blåser gudsvinden på oss idag? Var sker den hjärtats förvandling eller omvändelse som måste komma för livets skull?

Den här söndagens episteltext ger oss en viktig ledtråd. Aposteln Paulus skriver om dopet och den förvandling som det innebär att vi i dopet får helig Ande som gåva. I dopet flödar solljuset, Guds livgivande härlighet, över oss. Vi förenas med Kristus som ibland kallas för Nådens sol. Likt solen som väcker sommargrönskan till liv omsluts vi i dopen av en värme som sätter fart på de goda frön som Gud planterar i oss så att de spirar, växter och blommar ut. Vårt engagemang stärks genom en större delaktighet.

När vi i onsdags besökte Ljusne församling fick jag lära mig att solstrålarna når Ljusne först när solen går upp över bygderna här. Vid Café Existens i Ljusne kyrksal fick vi lyssna till flera solskenshistorier om goda initiativ som sätter färg på Ljusne och väcker stolthet och glädje hos dem, hos er, som bor där. Vi fick också lyssna till personliga vittnesbörd om utmaningar, problem och hotsituationer som vi tillsammans behöver ta tag i.

Ett mycket konkret önskemål som då riktades till Svenska kyrkan i stort och till Söderala pastorat och Ljusne församling i synnerhet var att vi ska bjuda in de föreningar som finns i Ljusne till samtal om samverkan. Eftersom detta initiativ föll i god jord vid Café Existens ser jag det som en naturlig uppföljning efter visitationen att Söderala pastorat och Uppsala stift fortsätter dialogen kring hur vi kan bidra till utvecklingen av ett sådant nätverk. Till några av er har jag redan sagt att jag tror att vi kan hämta upplysningar och inspiration från Gästrikland och nätverket ”Allt för Torsåker” som har utvecklats i en församling där.

Både solljuset och mörkret benämndes och berörde mig vid Café Existens. Spänningen mellan vårt jordiska mörkret och Kristus, som är världens ljus, är också central i dagens evangelietext. Vi får möta Nikodemos som i skydd av nattens mörker smyger sig närmare Jesus. Han har en tro, en tillit till Jesus. Han berättar att han, och många fler med honom, förstår att det är från Gud som Jesus har kommit som lärare. Nikodemos ställer en fråga som berör våra gemensamma framtidsutsikter. Han undrar hur någon kan födas när han är gammal.

Under visitationen har liknande frågor då och då varit aktuella. Flera har undrat hur församlinglivet här i Söderala pastorat kan och behöver födas på nytt. Den frågan är inte unik för er. I Skogs församling finns den vackra kopian av den unika Skogbonaden. Motivet vittnar om att också tidigare generationers kristna levde och verkade i ovissa och utmanande tider.

I onsdags, när vi inledde biskopsvisitationens med en morgonmessa i Söderala församling, omgavs vi av helgonen som har gått före oss och som finns avbildade på takmålningarna i kyrkan där. I det efterföljande samtalet med den anställda personalen och i visitationens möten med församlingsråden och kyrkorådet har en tematik återkommit, ungefär som en refräng i en hitlåt. Ni är många som hoppas på, ber om och arbetar för att ännu fler människor ska hitta vägen till någon av era fantastiska kyrkor och komma in i gudstjänstlivet där.

I Söderala gav Krister oss en bild av vad det är ni längtar efter när han anknöt till en skönlitterär beskrivning av stallet i Betlehem. Det stallet, där Jesus föddes, är större på insidan än vad det är på utsidan. Det upptäcker den som av någon anledning kliver över tröskeln. Ni vill att ännu fler människor ska våga ta steget över tröskeln in i kyrkan, in i gudstjänstlivet.

Nikodemos vågade ta ett sådant steg i skydd av nattens mörker. Under visitationen har ni berättat att ni tror att människor idag ofta vågar ta liknande steg i skydd av musiken. Ännu fler vågar träda in i dansen och bidra till församlingens nya födelse när processionen leds av husbandet och körerna. Jag tror att ni är på rätt väg när ni rör er i takt med musiken.

Det rätta svaret på visitationstalets inledande musikfråga var ”Sol, vind och vatten”. I den hitlåten har Ted och Kenneth Gärdestad satt ord på och tonsatt en bön som många fler än vi tror ber i nattens mörker. Examensglada barn som sjunger ”Sol, vind och vatten” vid skolavslutningen ber den bönen, utan att rektorerna eller Skolverket reagerar. De sjunger: ”Jag vill veta vägen till herdarnas hus. Jag behöver att omges av en ledstjärnas ljus.” Kanske finns det en möjlighet för kyrka och skola att utveckla sin samverkan ytterligare genom musiken.

Som döpta och kristna, som kyrka och församlingar, är vi en del av Guds svar på den bön som skolbarnen och Ted Gärdestad sjunger. Vi får bistå varandra med de kunskaper och tolkningsnycklar som vi har fått ta emot och får ge vidare. Vi som känner vägen till herdarnas hus, till stallet i Betlehem, till de sammanhang och platser där Kristus än idag föds i vår värld och i våra hjärtan, (vi) får bana väg för ännu fler pilgrimer genom att trampa upp stigarna.

När vi undrar vart vi är på väg får vi orientera oss efter Nådens sol, Kristus, som är vår ledstjärna. I honom har vi livets ljus och ett vatten, en dopkälla, som räcker för evigheten. Andens vind blåser vart den vill. Vi vet inte varifrån den kommer eller vart den far. Framtiden är obekant för oss. Därför kan vi aldrig ge ett uttömmande svar på den klassiska fredagsfråga som har varit temat för visitationen. Trots ovissheten vågar vi vandra vidare. Vår väg, Kristus, går oss till mötes och Andens vind är vår vän. Nådens sol värmer vår kind och dopets flöden vattnar själens jord. Och tills vi möts igen ber jag att Gud må hålla er alla här i församlingarna i Söderala pastorat i sin hand. Amen.